

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
România și Strelnatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fiii. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI:

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se inapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47. (casele I. Peia).

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

Să avem ambițiunea a ne cultiva.

Am intrat în anul 1913, datori suntem să facem o reprivire asupra trecutului, pentru ca cu atât mai bine să ne știm îndrepta pașii în viitor, să putem repara greșelile trecutului, căci cu durere trebuie recunoscut, că multe neajunsuri, greutăți și suferințe de tot felul ne pasc. Între alte multe scăderi remarcăm indiferența noastră seculară, față de învățatură, față de studiu.

Este generală plângerea intelectualilor, că țaranul român nu își dă silința a se cultiva, nu își dă silința a-și câștiga cunoștințele elementare de carte, cari multă ușurare i-ar putea aduce în lupta aprigă pentru traiu. — Cunoștința de carte i-ar limpezi văzul sufletului și l'ar pune în pozițiunea a fi ceea-ce trebuie să fie și nu altul.

Trecutul ne-a adevărit și dovedit că țaranul român numai în urma îndemmurilor venite din partea cutăruia, sau cutăruia, prinde și el o carte în mână pentru a ceti câte-ceva și a se mai deștepta și trezi din amorțeala cel mai caracterizează.

Trecutul este mărturia cea mai drept grăitoare, că țaranul român numai cu greu poate fi urnit la indeletnicire științifică. Plugul, grapa și doina i-a fost prietini lui nedespărțiți.

Trecutul ne vorbește — fără părtinire — de puținul interes ce l'a arătat țaranul față de toate problemele culturale, a căror deslegare sau întruchipare, ar fi menite a schimba starea lui materială, ar fi menite a aduce îmbunătățiri simțite sorții lui, ca individ și popor.

Trecutul ne mărturisește de puțină lui aplicațiune spre științele teoretice, cari ar fi menite a se deprinde cu calculi, cari ar fi menite a deștepta și stărni în el interesul de speculațiune, de care ar fi necesitate a fi cuprins — în măsură mai mare sau mai mică — ori-ce individ, care vrea să-și ușureze cât de cât traiul vieții. Ca rezultate ale acestui indiferentism față de învățatură, față de carte, constatăm acum că Ungaria în privința culturală — durere în veacul al XX-lea — încă și astăzi stă destul de rău.

Datele statistice din anul 1910, deja ne-au arătat, că din întreaga populațiune a țării 42% sunt analfabeți.

Această constatare poate nu ne-ar mâhni așa de mult, dacă n'am ști, că coeficientul cel mai mare de analfabeți (neștiutor de carte), îl dă Românii. Din aceste date ori-cine își poate câștiga convingerea, dacă în privința culturală, stăm noi Românii mai bine acum, decât înainte de aceasta cu 6—7 ani.

Dacă am face un bilanț, cum am zice, despre starea *religioasă-morală* a a poporului nostru, ajungem la constatări și mai dureroase.

. . . . Sentimentul religios la poporul nostru, în loc să se înrădăcineze tot mai mult în inimă lui, vedem că scade pe zi ce merge, așa, că sufletul țaranului român este cuprins de spasmiurile ideilor anarchice, nihiliste. La această decadentă morală, contribuie parte mediul social, parte puțină lui (poporului) alipire față de învățăturile sacre.

Am ajuns rău, când vedem, că poporul nostru, în multe ținuturi, nu mai cercetează biserica, inspirat de sentimentul de datorință, față de cultul religios, ci merge mai mult numai *din obicei*, vede pe altul, haide să mă duc și eu, sau că merge ca să arete lumii, că are o haină frumoasă, sau cine știe ce. Cercetarea bisericei a devenit mai mult o *convenție socială*. — Aceste nu sunt fraze meșteșugite, ci sunt constatări și adevăruri scoase din viața practică.

. . . . Biserica a fost totdeauna stălpul cel mai puternic, pe care ne-am răzimat, a fost naia salvatoare a sufletelor cuprinse de suferință și de ispite.

. . . . Biserica este zidită de toți creștinii, ca să se adune în zile de sărbători, să se roage lui Dumnezeu și să se lapede de toate grijile lumești să asculte slujba dumnezească cu inimă curată, să nu conturbe pe nimeni în rugăciune,

Strămoșii și moșii noștri în biserică și găseau singura mângâiere, în slujba dumnezeiască își aflau balsamul

alinător al durerilor și al suferințelor. În vremurile trecute nu aveam școli ca azi, tinda bisericei era basenul din care să împărțășeau de cuvinte dulci și de mângâiere.

Mai în zilele trecute un preot român — bun sociolog — îmi spunea:

„D-le redactor! Noi preoții români mâne, poimâne vom ajunge soartea preoților din Franția.” — Să ne ferească Dumnezeu — am zis — de această primejdie morală. Sunt constatări acestea ce ne dau mult de gândit, sunt constatări ce ne tulbură mintea și sângele. Această decadentă morală trebuie însă să reside în unele viții — păcate — de cari este cuprins sau stăpânit poporul nostru, căci tot răul trebuie să provină din ceva. Că poporul nostru îl maltratează și ucide sufletește: alcoolul. Poporul nostru, adese-ori nu cunoaște margini în consumarea alcoolului. Bea la nunți, bea la înmormântări, bea la pomeni, la botezuri, la aldămașuri mari la vânzări și cumpărări, bea la feștăni, bea de necazuri, de voie bună, la sărbători mari, cu un cuvânt nu isprăvește nici cel mai mic lucru fără rachiu.

Un versificator glumeț scrie o ștrofă umoristică, într'un călindar din anul în care am intrat, adevărată stărilor noastre sociale, botezând mica ștrofă: „Sodobii glas 9”, care sună astfel:

„Foaie verde trei alune
Noi Românii — am fi pe lume
Azi poporul cel mai cult . . . .
De n'am bea rachiu prea mult.”

Și cu drept cuvânt versificatorul a lovit cuiul în cap. Cu toate acestea totuși nu vrem să ne cumițim, să privim în jur de noi, să ne examinăm pașii ce i-am făcut în trecut, să ne scuturăm de vițiile ce ne apasă inima și sufletul. Mergem orbis înainte pe calea mărăcinoasă ce o urmărim de multe decenii. Trebuie știut, că întrebarea obicinuită a alcoolului ține pe loc ori-ce progres.

Ne lipsește ambițiunea de a ne smulge din robia patimilor, de a ne cultiva. Și câtă pacoste ne aduce noua

această lipsă de ambițiune, o vedem cu toții. Ne-am dat a ne boci și a ne văeta — însuși caracteristice numai pentru babe — în loc de a alunga de pe sufletul nostru vâlul negru ce ne îmbracă ființa individuală ca cu un doliu.

În istorie găsim nenumărate exemple, cari ne servesc cu îndemnuri nobile, cari ne împing la curagiu și îmbărbătare, ne îndeamnă a ne face stăpânitorii *ambitiunilor nobile*. De astădată voiu reîmprospeta în mintea cetitorilor noștri, numai un exemplu: Grecii erau oamenii cei mai însuflețiți după știință și arte. La ei nu numai bărbații, ci și femeile să străduiau a-și însuși cât mai multe cunoștințe pe diferitele terene. *Socrate, Plato și Aristotel* învățau pe tinerii istoria națională, la jocurile olimpice și la alte conveniri mari, pentru ca să nu uite nici când faptele mărețe ale strămoșilor lor.

Artistul *Fidias* a făcut statue atât de minunate, încât să ținea nefericit cine nu i-a putut vedea pe Zeus din Olimpia sau pe Pallas—Atena, așezată pe Akropolea Atenei.

Și am putea zice, că aceste străduințe și dorințe ale lor, n'au fost altceva decât *ambitiuni nobile* omenești.

Nisuița lor de a se manifesta ca oameni iscușiți, învățați, n'a purces din încăpăținare sau îngâmfare, ci pur și simplu din dorul și ambițiunea de a dovedi lumii, că pot presta lucruri pe cari nu mulți le pot săvârși, nu mulți le pot întruhipa. A fost o ambițiune de a se manifesta în direcțiunea științifică și artistică, dând pilde vii și îndemnuri curate și altor popoară mai înapoiate în cultură. Acest mare artist al lumii, nu din vanitate personală, să simțea nefericit dacă nu îi vedea lumea operele lui mari, el voia ca din acelea să se însuflețească privitorii, pentru artă și știință. Cât de bine ar fi și ce foloase neprețuite ne-ar aduce și nouă — Românilor — când în sufletele noastre s'ar înstăpâni ambițiunea nobilă de a ne ști manifesta pe toate terenele, de a ne cultiva în toți ramii științei.

Glasul vremii ne zice *să avem ambițiunea de a ne cultiva*. Așa nu mai merge. Așa cum situațiunea noastră materială și morală ne prezintă, nu vom putea nici-când a spera o soartă mai bună, mai prielnică circumstanțelor noastre sociale. Ba stările dureroase ne face a crede, că prin lașitatea noastră, vom ajunge — mai curând sau mai târziu — sclavii altor popoară, cari știu să prețuiască rostul evenimentelor și problemelor mari sociale. Să ne simțim nefericiți —

asemenea artistului — când n'am putea atrage privirea lumii în spre faptele noastre cu bune tendințe.

Să ne simțim nefericiți când mai marii noștri săvârșesc lucruri de importanță publică, menite a îndrepta stările noastre sociale — și când efectuirea lor n'ar afla răsunetul cuvenit și în cercurile conducătoare streine.

Să avem ambițiunea a ne cultiva ca astfel să ștergem pata rușinoasă de pe fruntea noastră că, adecă: „poporul nostru n'ar fi accesibil” pentru primirea ideilor moderne.

Schimbarea stării noastre culturale, economice și financiare în spre mai bine să porceadă din ambițiunea de a ne ridica și înălța pe un pedestal de progres mai pronunțat.

Cu aceste gânduri curate să intrăm în anul 1913. Cu aceste dorințe de progres și ușurare în lupta crâncenă pentru traiu să întâmpinăm anul cultural-economic 1914. Desrobirea economică a noastră însă nu să poate face prin fraze, ci prin muncă cu chibzuință și fără preget.

Gimbășanul.

Ceva cu privire la Bunii Templieri.

În coloanele acestui ziar d. Valerio C. Giglio a scris o serie de articoli antialcoolice, prin care îndeamnă pe preoții și învățătorii români din Ungaria să lupte împotriva alcoolismului, un rău destul de mare de care suferă Românii din Ungaria.

Ca ecou la aceste articole, un alt luptător împotriva alcoolismului, care se ascunde sub pseudonimul de „Veritas”, a dat noi îndemnuri la lupta împotriva alcoolismului, recomandând că această luptă ar fi bine să fie dusă sub steagul Bunilor Templieri, — societatea mondială de luptă împotriva alcoolismului pe temeiul desăvârșitei abțineri dela orice băutură alcoolică.

D. Valerio C. Giglio s'a supărat de acest sfat și într'un articol-răspuns, că „nu ne trebuie loja Bunilor Templieri”, cari sub masca ascunsă a luptei contra alcoolismului, subsapă temelia neamului nostru, credința, care singură ne mai susține ca neam.

Iar mai departe scrie: „Nu ne trebuie așa-dară loja francmasonă a templierilor, cari ca și bapțiștii (mucării), sub vâlul unei lupte contra alcoolismului, luptă pentru scoaterea credinței. Așa de ex. în revista „Olvass”, combatând alcoolismul luptă contra credinței adevărate”.

Să-mi dea voie d-l Valerio C. Giglio să-i dau multe amănunte, căci are după cât se pare foarte puține cunoștințe despre Ordinul Bunilor Templieri (I. O. G. T.) și acelea lupte după cartea unor clerici ardeleni, cari acuză Ordinul Bunilor Templieri că

ar fi contra credinței, că-i o adunare de francmasoni, etc.

Ordinul Bunilor Templieri, deși a împrumutat dela Francmasoni numirile organizației lor (Lojă), totuși el se bazează pe preceptul creștin: „*Iubește pe deaproapele tău, ca pe tine însuși*” și „*Fă bine celui ceți face rău*”, având ca deviză trinitatea creștină: „*Credința, Speranța, Iubire*”. — În localurile de ședință ale Bunilor Templieri crucea are locul de cinste; deasemenea ședințele Bunilor Templieri se încep și se sfârșesc cu rugăciuni, iar în ritualele lor (cărțile după care se conduc ședințele) sunt numeroase rugăciuni. — O asemenea lojă de Bunii Templieri e la Sibiu și poartă numele celui mai mare cleric ortodox al Românilor: „*Andrei Șaguna*”. Membri ei, sunt bunii creștini și din lojă au făcut parte chiar și preoți.

Pricina acuzației d-lui Valerio C. Giglio a fi însă alta. — La 1905, s'a rupt o ramură din „Ordinul Bunilor Templieri” (I. O. G. T.), o ramură care nu se putea împăca cu credința creștină, care e la baza Ordinului Bunilor Templieri. Această ramură disidentă s'a numit Bunii Templieri neutri și ei au mai multe loji în Ungaria; și pe acestea pare a le fi cunoscut d. Giglio; necunoscând adevăratul Ordin al Bunilor Templieri (*Internațional Orden of Good Templos*), a putut ușor să se înșele și să pue pe seama unei organizații creștine rătăcirile unei disidente, dacă va fi așa cum spune d. Giglio, căci eu nu cunosc revista „Olvass”, și nu știu dacă în ea s'a scris împotriva religiei creștine.

Astfel, stând lucrurile, eu cred, că și d. Veritas, ar putea lucra mai bine sub steagul Bunilor Templieri, care cere dela membrii lor desăvârșita abțineri dela orice beutură alcoolică — singurul mijloc eficace împotriva alcoolismului; de asemenea organizația lor minunată, basată pe frăția creștină, ear trebuie să domnească între membrii; ședințele săptămânale, cu cântece și o bogată parte culturală, face din lojele de Bunii Templieri nește întocmiri foarte potrivite pentru lupta împotriva alcoolismului la Românii din Ungaria, după cum s'a potrivit și în România.

Cei-ce doresc lămuriri mai multe despre „Ordinul Bunilor Templieri” le pot cere dela d-șoara Elena Petruțiu, Brückengasse, 20, Sibiu, sau dela d-nul Traian G. Stoenscu, avocat, strada Bucur, 10, București, (România), cari le vor trimete cu plăcere orice amănunte, împreună cu foi de propagandă și broșuri antialcoolice, gratuit.

Traian G. Stoenscu.

Războiul.

Puterile au adresat o notă Turciei, sfătuindu-o să lase Adrianopolul Bulgarilor și făgăduindu-i că vor lua măsuri spre a asigura drepturile și siguranța mohamedanilor. Reînceperea războiului ar pune în primejdie

Capitala Turciei și ar face să se întindă războiul chiar și în Asia Mică. În ce privește chestia insulelor mării Egee, nota făgăduiește că va fi regulată în chip mulțumitor pentru imperiul otoman.

Fugarii din Adrianopole spun că în acel oraș bântue ciurma și holera.

Intre Greci și Turci au continuat luptele în Epir — în jurul orașului Iannina. Grecii au scos pe Turci din dealurile dela Dessiani și au ocupat Lozesi. Turcii s'ar fi retras în neorânduială spre Bizani. Grecii au mai ocupat dealul Avgho și locuri întărite dela Lessana, spre câmpia Ianinei. Altă luptă s'a dat pe apă, între vasele de războiu turcești și cele grecești, aproape de insula Lemnos din marea Egee.

Încordarea româno-bulgară.

Pare, că în zilele din urmă a mai lăsat din ascuțit. Foile mai de seamă europene anunță, că tratativele dintre domni Danef și Tache Ionescu au fost reluate și Bulgaria acoardă ceea-ce pretinde România. E acesta totuși un semn spre bine după știrile alarmate ale ultimelor săptămâni, cari spuneau de un războiu inevitabil între România și Bulgaria respective România și Rusia. Situația e însă cu toate acestea tot extrem de gravă.

Conjurațiunea tinerilor turci.

În urma hotărârii, ce înalta Poartă, a luat-o pentru predarea Adrianopolului, în interesul păcii și a bune înțelegeri, lucrurile în Constantinopol sau schimbat cu totul. Tinerii turci, în frunte cu Enver bej, eroul dela Tripolis, au înscenat o mare conjurațiune în contra Porții. Pe când înalta Poartă ținea sfat, mulțimea a pătruns în curtea palatului și a început să strige și să injure guvernul, pentru soarta Adrianopolului. De aici a mers înaintea palatului ministrului de război. Din ferestrele palatului au început să răsună asupra lor pușcă-

turi de revolver. Conjurați s'au infuriat și mai tare și au început să puște spre palat. Un glonț a nimerit chiar în pieptul ministrului de războiu pașa Nazim, care momentan a căzut mort. Conjurațiunea a mai avut încă 8 victime. Să spune, că și Sultanul și pașa Kiamil, ar fi avut cunoștința, despre această conjurațiune și n'au dat până acum răspuns notei marilor puteri, pentru ca în-câtva, totuși să se plece și opiniei publice. Urmarea conjurațiunii tinerilor turci a fost că guvernul lui Kiamil pașa a fost silit să abdică. Sultanul a încredințat cu formarea noului cabinet pe Mahmud Sefket, pe care l'a numit și mare vizir și ministru de războiu. Ministru al lucrărilor publice e numit *senatorul român Bațaria*, care e un mare aderent al partidului tinerilor turci, și atât în senat cât și prin ziare totdeauna a sprijinit politica acestui partid. Iar Oskan ministrul postelor, încă e creștin, armean de origine.

Intreg cabinetul e compus din tinerii turci, cari și au luat deviza: „*Să apărăm onoarea națiunii și sfințenia religiei*”. Și onoarea națiunii în locul întâi e legată de Adrianopol, pe care cu nici un preț nu vese să-l predece.

Să nu fie oare conjurațiunea aceasta pe semnul continuării războiului?

Rusia protectoară.

Rusia pela Ruscuiuc, ia trimis Bulgariei următoarele: în 8 Decembrie st. v. 4000 lăzi munițiuni și 25 milioane franci în aur; în 14 Decembrie 12.500 lăzi puști munițiuni și haine; în 15 Decembrie 30 tone haine, 6 tone echipament sanitar și 4 tone albituri; în 16 Decembrie 450 de cai; în 17 Decembrie după declarațiile foii oficiale bulgare, 3 căpitani ruși, 4 ofițeri și 32 subofițeri ruși au intrat ca voluntari în armata bulgară; în 20 Decembrie, bulgarii au primit ca voluntari o mie de tunari cazaci și ruși; în 24 Decembrie tot peste Ruscuiuc, au sosit în Bulgaria 1500 lăzi munițiuni haine de iarnă și albituri; în 23 Decembrie au așezat la Dedeagaciu 28 tunuri,

grele sosite din Franca și tot în ziua aceasta au sosit mulți cai pentru miliție.

Sârbia până acum a primit următoarele: în 4 rânduri voluntari, cu deosebire tunari, de vre-o câteva-ori 1000—1500 oameni, câțiva ofițeri, mai ales întăriturile dela Valjevo—Seragujevaci. La sfârșitul lui Decembrie au sosit la Saloniki, pentru Sârbia 6 aeroplane franceze. Chiar și acum staționează la Keni și Galați mai multe vapoare sârbești, cu misiunea să preie transporturile mai mari ce sosesc din Rusia.

Monografia

biseriilor și școlilor române din Făgăraș.

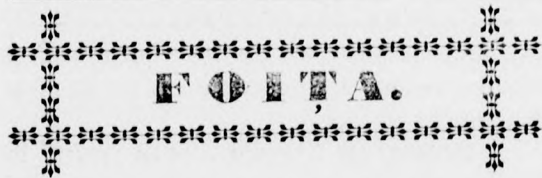
Momente mai însemnate din trecutul bisericii și școlii din Făgăraș, de ambele confesiuni, greco-orientală și greco-catolică.

(Urmare).

b) Despre școala română gr. cat.

Păralela cu școala română gr. or. din Făgăraș, biserica soră română greco-catolică din Făgăraș sa îngrijit să-și aibă și ia fica ei: *școala română greco-catolică*. Școala aceasta a răsărit pe urmele *școlii române ortodoxe*, care era zidită încă la anul 1680 sub metropolitul ortodox dela Alba-Lulia *Sava Brancovici*, în urma școlii românești de lângă școala ungurească dela 1657 din Făgăraș, deschisă pentru a ne calvini, în chivăraru vizavi de biserica ortodoxă alui Brancovean, într'o grădină proprietatea părinților cocoanei *Ana Zamfir*, măritată *Kir. Ioan Zamfir* negustor din Făgăraș, (astăzi locul unde zac casele vechi vicariale și casele preotului Demetrie Chișerean, remase ginerelui Moise Brumboiu paroh gr. cat. în Tohanul vechiu).

Școala aceasta română ortodoxă, clădită la 1680 era — după predania spusă de Nicolae Pop Corodi, azi preste 85 de ani — într'o casă cu ferestrele cătră grădina și curtea școlii cătră drumul țarei (azi strada Brașovului), căci blăstămatele legi dela 1680 nu lăsa pe români „nici să zi-

GROF SALAGUB (SOLOHUB).

VISCOLUL.

Trad. de Val. Crișian.

Fulgi mari de neaună cădeau din aer. Pe drumul dela Saratov mergea o sanie, trasă de trei călușei. Împrejur să întindea un câmp de nea inmenz și alb. Sufală un vânt aspru. Eră frig și întunerec.

În sanie, învelit în o bundă cu blană de urs, stă un ofițer gardian și să cugetă adânc. Să cugeta la Petersburg, de unde a plecat acum la ospățul fratelui său, să cugeta la acel Petersburg care i-a răpit anii cei mai frumoși, anii tinereții, făr' să îi dea în locu lor o liniște plăcută, sau amintiri încântătoare. Și a revocat în memorie tot trecutul lui, relațiile gingașe. Pe el mamele îl invitau la prânz, părinții îl cercetau, fetele îl alegeau la polca mazur — cu un cuvânt pe el toți îl onorau; frumsețile lumii îl invitau în loje și în saloane. După toate acestea isă pare, că ce ar mai avea de do-

rit? Nu e vrednic de a fi învidiat soarta lui? Nu-i sunt satisfăcute dorințele? Pentru ce îi apasă așa-dară ceva cu atâta pond sufletul lui tânăr? Pentru aceea, fiind-că din vârtejul acestor agitații nu a adus cu sine nici o simțire îmbucurătoare, care ar veghia, ca și o lumină de lampă peste sufletul lui întunecat. S'a cugetat la ciudățeniile vieții lumești, în care ușor poți ajunge în pasiune, dar care nu-ți întinde loc de refugiu, dinaintea acelei iubiri fără margini, de care puținii au parte, dar care vecinic luminează, vecinic încălzește și te petrece până la mormânt.

Sania de-odată se oprește.

— Ei, ce e năcazu? — strigă ofițeru.

— Prietine tu așa mâi, de e ceva grozav. Așa nu va fi nici un ban pentru vutcă (beutură rusească).

Cocișu sa dat jos, și-a frecat puțin mâinile și s'a plecat la pământ, cașicum ar căuta ceva.

— Cine să cugetă acum la vutcă! murmură printre dinți: — aici e vutca... am pierdut calea.

— Dar ești orb, ori ce e? — îl întreabă ofițeru nerăbdător.

— Orb, murmură cocișu — orb. Vezi domnul meu cum ești d-ta!... Eu sunt orb... Poți fi liniștit, că încă nici-când

n'am fost orb. Vezi, ce vijelie e! D-zeu să ne ferească! E viscol...

— Și ce ne pasă nouă?

— Ce? Viscolul?... Privește numai puțin afară... Ah D-zeule!, ce să facem! Ce rău e! Privește numai!

Ofițeru a privit și s'a îngrozit.

— Acela, care n'a umblat pe pustuirile noastre, acela nici o idee slabă nu-și poate face despre aceste viscole. Mai întâi ninge tare și vântul necunoscând margini și rezistență, adună zăpada în grămezi mari. Pământul, ca o mare înghețată e acoperit cu un vâl întins și să deosebește de ceriu, care de-asemena formează o pătură de zăpadă. Nici paserea nu zboară, nici epurele nu aleargă, prin ținutul acesta totul e pustiu, mort. Numai vâjăitul vântului să aude venind din depărtare, zbiară și trece înainte. De-odată întreaga natură tresare și noianul de zăpadă e dus pe aripile vântului. Să începe ceva de neînțeles, miraculos și nespuse de înfiorător. Noianul de zăpadă ca nește murmure din cimiter trec înainte spre ceriu, să amestecă și împărăștie, ca eară-și din nou cu o nouă putere să plutească spre cer. Împrejur nici urmă, nici drum. Pretutindenea numai viscol. Aici e împărăția, aici libertatea și erupția sălbatică. Vai de acela, care ajunge în

dească căsile cu ferestrele la stradă și cu atât mai mult școală românească.

Școala aceasta românească a fost dar zidită înainte de biserica lui Brâncovean 1698 și cu dreptul putem afirma, că școala românească era în Făgăraș și pe timpul episcopului ortodox Daniil (1651—1687).

În școala aceasta română ortodoxă din chivărariu (ulița Brașovului), a funcționat umătorii dascăli, scoși din documente și predanie (spuși de Nicolae Pop Corodi de 85 ani).

1. *Andrei Ioanovicu* (Sovoilovicu) (1770—1791).

2. *Toni Nedelcu*, dascăl bătrân care a funcționat sub popa Gheorghe Petrașcu (1786) care popa a slujit și în biserica lui Brâncovean și care își avea casele proprii, dascălești în colț, lângă băile lui Ștof, așa dară dela 1786—1800).

3. *Gheorghe Petrașcu*, dascăl învățat, feciorul popi Petrașcu (1786), care-și avea curtea lui Constantin Brânzea, dela 1786—1804) iar de aci încolo, dascălii *Simeon Jinariu* (1804—1830) și *Vasile Jinariu* (1838—1845) după ce acest din urmă își avea locuința în școala română gr. or. din ulița grecilor, și toți următorii la număr 30 au învățat numai în școala română gr. or. din ulița grecilor din Făgăraș, — și în chivărariu (ulița Brașovului) se zidește o altă școală românească, „școala română greco-catolică” lângă biserica română greco-catolică dela Brâncovean, cu fața către stradă pe la anul 1804 (anul 1804 se vede pe urloiu).

Datul când s'a zidit școala română gr. catolică (școala veche care azi se folosește ca casă de locuință închiriată) din Făgăraș, în care a învățat Ioan Toflea timar, Ciurlă bătrânul azi de 72 de ani, (spune că ca copil a învățat în această școală sub dascălul Adam Cațaveiu) — Asemenea și învățător pensionat Petru Marhao de 70 ani din Galați, spune că ca copil a învățat în această școală la Cațaveiu — deci „școala română greco-catolică” s'a zidit pe pământul bisericii lui Brâncovean tot odată, când

s'a zidit „școala română greco-orientală” pe pământul bisericii lui Korodi (biserica grecilor) pe la anii 1800—1804 dovedea manuscrisul dascălului Simeon Jinariu nenumit din 1804, care a fost primul dascăl nenumit, care a locuit în școala grecilor.

1. Cel dintâi dascăl gr. catolic a fost *Nicolae Bodrogközi*, care a servit și ca capelan sub vicariul *Serenyi* dela 1802—1826, și a fost transferat mai târziu în Bucovina la Ruteni.

2. Al doilea dascăl român gr. catolic a fost *Adam Cațaveiu*, din Făgăraș care a servit și sub vicariul Kirillă dela 1826—1848 tocmai în timpul revoluției. A fost un dascăl renumit, după-ce și de pe sate mergeau copii de învățau la el, exemplu *Petru Marhao* din Galați. Ba a fost și un cântăreț renumit, după-ce am auzit pe mulți cantori dintimpul mai recent, zicând că „am învățat glasurile la dascălul Cațaveiu din Făgăraș.”

3. Al treilea dascăl român gr. catolic a fost popa din Racovița (comitatul Sibiului) *Florian*, care a servit și ca capelan dela 1848—1862 sub vicariul Kirillă, care oficios nu sa ținut capelean, — fără învățător fiind sfințit de popă îi făcea și câte un servit preotesc. —

4. Al patrulea învățător român gr. catolic a fost *Demetriu Chișerean* din Cohalm, care a servit sub vicariul Maniu dela 1862—1864 doi ani ca învățător, în care timp, vicariul Maniu, om bătrân și învățat cu multă avere fiind neputincios la făcut pe învățătorul Chișerean capelan, trimițându-l la teologia esternă din Blaj, și ca atare a servit și sub vicariul Antonelli 1865—1872 Micu, (1872—1887), Rațiu (1888—1898) și Macaveiu (1898—1907) purtând și economie rațională alături cu preoteasa Ana născută Alutan și fiind un preot slujitor foarte bun.

5. Al cincilea învățător român gr. catolic a fost dascălul *Ambrozie Nemeș*, teolog absolut foarte mare cântăreț, și deosebit plăcut poporului, care știa și muzica instrumentală, și învăța și pe lautarii să cân-

te cu violina în biseică irmoase, a funcționat puțin numai un an căci nu-și putea scoate salariul dela 1865—1866.

6. Al șaselea învățător român gr. catolic a fost *Dumitru Pop* din Frâua care a servit cinci ani sub vicariul Antonelii dela 1866—1872 cunoscut numai în Cristurul secuesc la cursul supletariu de limba magiară în 1881 dintr'un rămășag făcut cu dascălul *Cristolovean* din Ghimbav lângă Brșov încheiat cu sfârșit tragic. —

7. Al șaptelea învățător român gr. catolic a fost *Basiliu Rațiu* din Blaj, care a servit până la strămutarea în Ileni dela 1872—1883 și apoi din 1886—1894 când s'a pensionat.

8. Al optelea învățător gr. catolic în Făgăraș a fost teologul absolut de Blaj, *Basiliu Denghel* (Dionise Denghel) care a servit după strămutarea lui Rațiu în Ileni deodată cu mine, și'mi era prieten, era om studiat, purta barbă și a servit din 1883—1884 un an și apoi s'a făcut preot și a murit ca preot tânăr.

(Va urma). *Nicolae Aron*
preot gr. or.

DIN ROMÂNIA.

București, 1913.

Domnule Redactor!

În calitate de membru consilier al societății funcționarilor comerciali „Generală”, îmi iau voie a Vă ruga să binevoiți a publica și în coloanele foaiei „Olteanul” cele ce urmează:

Fuziunea societății funcționarilor comerciali „Vechea” și „Generală”, conform deciziunii ambelor societăți la ultima ședință ce s'a ținut în anul tr. sa contopit ambele formând una singură, purtând insigna de „Generală”.

Membrii soc. „Generală”, s'au întrunit Duminecă în 16 Dec. st. v. în sediul soc. din str. Carol 19, la care întrunire dl T. Alexandrescu v.-președ., a explicat evoluțiile soc. „Generală” ce a fost și este actualmintele, citește actul de fuziune care este aprobat cu aplauze.

ghiarăle lui: îl pipernicește, îl răstoarnă, îl acopere cu zăpadă și surăde satisfăcut, și încă demulte ori nici nu îl lasă.

Oficeru să cugeta adânc, și privirea în jur. Vedeniile dela bal, frumsețile și iluziile de-odată i-au dispărut. Starea lui a devenit îngrijorată.

— N'ar trăbui să ne oprim? — întrebă el nehotărât.

— Să ne oprim, — șopti cocișu. Desigur, că ne oprim. Dacă ar fi numai aceea...

— Dar alt-ceva ce ar fi?

— Ce?... Așa te acopere, încât și numele ți'l uii. Apoi te omoară frigul acesta rece. Aici înghietăm...

— Atunci mână! — strigă ofițerul: mână!...

— Dar unde? Vezi, ce viscol mare și întunec beznă!

Vijelia crește încotinu. Situația lor întradevăr era în pericol. Sania dibuia încet înainte prin noianul de zăpadă. Căi s'au cufundat în zăpadă și suflând greu abia își puteau ridica picioarele; cocișu zguduit mergea încet pe lângă ei. Oficeru a amuțit. Așa a trecut vre-o doua oare de năcaz viscolu nu înceta. Oficeru deja simțea că piciorii i-au înghietat; cugetele i s'au tulburat...

Deodată din depărtare să vede o lăcărare slabă de lumină. Cocișu și-a luat căciula din cap și și-a făcut cruce.

— D nui meu, ai noroc, că nu e departe căsuța aceea, că alt-cum ți-ai fi lăsat pe aici oasele.

Drumeții mergeau drept spre lumina aceea. Peste puțin timp au ajuns la o căsuță pe jumătate aproape răsturnată. O sură dărăpănată și acoperită cu zăpadă să înșiruia lângă casă, de unde să împrăștia pe ferestrele scunde o lumină slabă.

— E gară! — strigă cocișu și și-a aruncat biciu între cai. Șeful a eșit în pridvorul casei, i-a ajutat ofițerului să se deejos din sanie, la condus în odaie. În odaia mică, murdară eră fum de puteai să-l tai cu cuțitu. Înăuntru eră încă trei indivizi pe cari îmbrăcămintea îi tradă a fi nește negustori.

Cel mai bătrân dintre ei a salutat pe nou venitul.

— Întâmplător a pățit ca și noi. Pe d-ta încă te-a apucat în drum și acum îți va cădea bine a te încălzi puțin. Cred, că nu ne vei desprețui pe noi nește negustori săraci și vei lua împreună un ceaiu.

Ofițerul a primit cu drag invitarea și a șezut între cunoscuții lui noi.

Conversația s'a început, natural des-

pre timp și peste tot despre vijelia asta și mai cu seamă despre comerț de pești și mai multe de acestea.

Ofițerul, cât a simțit a luat parte în conversație, dar nu peste mult a început a se plictisi și a privi în jur prin odaie. Dela ușă spre dreapta eră un cuptor mizerabil, lângă el nește scânduri pe care erau puse nește matrațe și albituri, coperite cu un lepedeu; între ferești eră un divan, pe care ședeau negustorii. De partea cealaltă mai eră încă un pat, dar mai mult numai pentru ochii lumii și eră coperit cu o rogojină. Într'un rând cu el eră un scaun. O ladă mare și un ceas de părete cu o pendulă neobosită, întregeau mobiliatura șefului de gară. Pe perețele de scândură erau bătute tablele oficiului postal, în jurul cărora să învărteau nește insecte, atât de bine cunoscute poporului rusesc. Zăpada să izbea cu furie în ferești. De-odată s'a auzit ceva zgomot în pridvor. De afară să auzea un plâns de copil, o voce de femeie și o voce plină de bărbat. Șeful de gară a eșit afară. Ușa s'a deschis și a intrat în odaie un căpitan în retragere cu soția sa, cu o soră de a ei și cu o copilă. — Căpitanu înainte de toate salutat pe ofițer.

— Asta apoi e veac! D-tă încă ești în drum?

DI D. P. Niculescu cetește darea de seamă și bilanțul să aproabă cu unanimitate. — După terminarea adunării numeroșii funcționari comerciali au format un cortegiu, în frunte cu drapelul soc. „Generală” au plecat în corpore la sala „Transilvania” din str. Imprimeriei unde e sediul „Vechiei” soc. „Generală” a funcționarilor comerciali. Funcționarii soc. „Generală” a fost primiți de către „Vechea” cu un frumos cor, care a intonat: „Iată ziua triumfală, iată visul împlinit” etc. La răsunetul acestui cântec, inimile numeroșilor funcț. comerciali asistenți pline de farmecul insufletirii au strigat: „Trăiască Soc. unite a funcț. comerciali, Trăiască comerțul care e talpa țării”.

DI Florian Oprescu președ. a salutat socirea membrilor dela „Generală”. DI V. Costescu a arătat însemnătatea zilei de astăzi asemănând fuziunea cu Unirea Principatelor sub Cuza-Vodă. DI I. Aldica-Delatohan vorbește în chestia fuziunii urând, ca noul element al soc. să progreseze în interesele sale. Dorind totodată ca acest act să fie până în finit într-o armonie cordială.

Alegerea noului comitet: DI Borneanu un vechiu luptător al intereselor funcț. comerciali a fost ales ca președinte al alegerii noului comitet, care în urma cetirii actului de fuziune a fost aplaudat între mari ovațiuni, alegerea noului comitet sa făcut prin vot secret. Noul comitet s'a ales din membrii ambelor societăți.

Președinte: DI Ioan Dumitriu, Vicepreședinte: D-nii Florian Oprescu, T. A. Theodoruși Timistocle Alexandrescu, Casier: DI G. Paraschivescu. Secretar de ședințe: DI N. Jilescu. Secretar contabil: DI P. Niculescu. Arhivar: DI R. Hartner, Controlori: DI T. Țăranu, G. Băndu, Z. Vechi. Delegatul școalelor de adulți: DI Oancea Georgescu. Bibliotecar: DI Hânsulescu. Membrii consilieri: D-nii M. Axentie, I. Aldica-Delatohan, D. Stoenescu, A. Grigoriu, G. Borcea, I. Tănăsescu, Petre Mazălu, I. Berceanu.

După terminarea alegerii DI Borneanu a urât izbândă în lupta tuncț. comerciali uniți astăzi într-o mare societate.

După terminarea solemnității membrii prezenți sau fotografiați în corpore.

I. Aldica-Delatohan.

— La 7 Ianuarie sa desvelit la Craiova, în prezența dlor miniștri C. Disescu și A. Margholoman, monumentul ridicat întru pomenirea profesorului și învățatului I. Maiorescu, unul din bărbații de seamă din timpul renașterii naționale, tată dlui Titu Maiorescu prim ministru.

— La 30 Decembrie s'a ținut la Focșani o mare întrunire de protestare contra asupririi românilor de peste Dunăre.

— La 6 Ianuarie s'a săvârșit în capitală sfințirea apelor de către I. P. S. Mitropolit Primat, cu clerul metropolitan, în prezența A. Sale Principelui Ferdinand.

— D-l Tache Ionescu, ministru de interne, care a fost în străinătate, s'a reîntors în țară. La sosire a fost întâmpinat de multe persoane oficiale și prietini.

Invitare la abonament

— **Cu 1 Ianuarie v. a. c. deschidem la „OLTEANUL” un nou abonament și ne rugăm de sprijinul tuturor prietinelor și binevoitorilor noștri.**

„Olteanul” este foaia scrisă anume pentru trebuințele poporului nostru și pentru aceea ne vom sili a aduce și mai multe îmbunătățiri, dacă vom avea sprijinul de lipsă.

Toți aceia, cari nu doresc a abona foaia noastră și pe viitor, ne vor reînpoia numărul, dar' să nu uite a ne trimite și prețul abonamentului restant și atunci nu-i nici o supărare.

Pe toți prietini și binevoitorii noștri îi rugăm a răspândi „Olteanul” în cercuri cât mai largi, că atunci și noi vom fi în stare a aduce toate îmbunătățirile de lipsă.

— Precum vezi.
— Vii de departe?
— De departe.

— De unde, dacă mi-e permis să te întreb?

— Dela Petersburg.
— Aa!
— Permis îmi e, să vă întreb numele și rangul?

Ofițerul și-a spus numele.

— Pentru ce a-ți venit prin părțile acestea de sigur sunteți în serviciu...

— Și d-voastră d'lor, întorcându-să spre negustori: sunteți în afaceri comerciale. Ați fost la târg? V-ați umplut buzunarele? Ați înșelat pe oameni de treabă, ce?

Atunci căpitanu a început să rădă cu hohot.

— Noi venim din sat dela soacra mea. Nu o cunoașteți? Prohvisnyeva, moșiereasa de aici... E o bătrână foarte de omenie. Are vre-o șase zeci de iobagi. Inchipuitivă numai, femeia mi-a zis: „să nu plecăm Vasile, e un timp urât”. Dar eu știți, ca militar, ia-m răspuns: »Dracu după voi! am zis că plecăm, deci înainte!» Ce, să ascultăm de femei? Femeia... dracu o cunoaște mai bine...

— Ah Vasile! — îl întrerupse femeia sa afectând: ce vorbe sunt și astea, cași cum ai fi ceva... Mătușa noastră prințesa

Solopaeva de câte ori a zis, că asta nu e frumos. Eu zău nu știu, că în hainele astea fiind înbrăcați ce ne socotesc pe noi; eu cu voia n'am luat bluză de barchet, mama mi-a zis, dar eu mi-am uitat. Ah! apropos, știți ma soeur, — continuă întorcându-se spre femeia, care o însoțea, care desigur o era o fată bătrână: — știți că Eudoxie scrie din Petersburg, că îmi va trimite o bluză roza, și o pălărie modernă? Și mă amăgește încotinu să merg la Petersburg, De unde e aceea — așa-zicând că totdeauna promiteți, dar nu veniți... Noi ne plictisim și prințesa Solopaeva încotinu să interesează de voi. Soția căpitanului s'a întors spre ofițer: D-ta desigur cunoști pe mătușa mea, prințesa Solopaeva?

— Nu, n'am avut onoarea.

— Și cum să poate? Doar toată elita o cunoaște. Dar desigur ai auzit de dânsa?

— Să poate.

— Cu toată siguranța. — Doar e femeie cunoscută.

Fetița a început să mormăie.

— Vreau hurez! dă-mi! dă-mi! Vreau hurez!

— Taci! strigă căpitanul, — taci, că de nu te bat, te bat zău io. Nu ți-e rușine? Te bat înaintea tuturor.

Cine vorește să aibă un prietin binevoitor și credincios, acela încă trebuie să se poarte cu toată bunăvoința față de prietinel său și să-i deie tot sprijinul de lipsă. Făcându-să aceasta, atunci „Olteanul” va fi cel mai bun și credincios prietin al tuturor cetitorilor săi.

Prețul abonamentului este:

Pe un an întreg . . . . . 5 cor.

Pe o jumătate an . . . . . 2 cor. 50 b.

Pe un pătrar de an . . . . . 1 cor. 25 b.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 10 cor. Pe o jumătate an 5 cor.

Administrația „OLTEANUL.”

NOUȚĂȚI.

— † **Archiducele Rainer.** Casa domnitoare a monarhiei noastre are doliu, Archiducele Rainer, după o receală și o boală de opt zile, nemiloasa moarte i-a curmat firul vieții, Luni în 27 Ianuarie la 5 d. am. în al 86-lea an al etății și al 61-lea al fericii căsătorii. Doliul nu e numai al casei domnitoare, ci și al tuturor popoarelor monarhiei, pentru cari avea deosebită simpatie și iubire, mai ales pentru români, care își puneau totdeauna autoritatea în cumpănă pentru a ni să face dreptate. Odihnească în pace, și memoria lui să fie binecuvântată.

— **Date statistice despre noi.** Bisericele de legea românească din Ungaria numără: Suflete gr.-ort. 1.806.821, gr.-cat. 1.220.643, laolaltă 3.027.464. Parohii matre are bis. gr. ort. 1.737, gr.-cat. 1517, laolaltă 3.256. Parohii filii are bis. gr.-ort. 523, gr. cat. 675, laolaltă 1.198. Preoți are bis. gr.-ort. 2.170, cea gr.-cat. 1.085, laolaltă 3.735. Școale are bis. gr. ort. 1.395, cea gr.-cat. 1.904 laolaltă 2.489.

— **Bancnote à 10 cor. forma I,** purtând data de 31 Martie 1900, încetează a mai circula cu 28 Februarie 1913.

— Vreau hurez! strigă fetița.

— Taci! sbieră căpitanul.

— Hurez! — strigă copila.

Damele să nizuiau să-l domolească. Căpitanul s'a așezat lângă ofițer și l'a copleșit cu cuvinte.

— Atâta îți pot spune, — așa zicând

— că și eu puteam face carieră, dar soarta... Acum, după cum poți vedea, suut însurat, am familie și copii. Ei și puțină avere. Am din ce să trăesc, mulțam D-lui, desigur nu ca la oraș mare, dar așa cum să cuvine unui ofițer, am și vecini buni. Ve-ți ști, că dacă omul să întâlnește cu cineva e bine să se cunoască mai deaproape. Vezi d-ta involuntar crezi; hei, prietinel Vasile Tomici, ai greșit lucru! Ai putea fi până acum general și ai putea purta guler de pleu. Ei bine dar nu ți-a succes. Dracu m'a îndemnat să mă retrag. O întâmplare șoadă m'a îndemnat. Pe atunci am servit în regimentul de carabinieri; generalu era un om foarte buu, camarazi încă erau oameni buni. Credeam, că voi rămânea acolo pentru totdeauna. Dar inchipuieti, deodată numai...

Aici căpitanu deotată a tăcut.

(Ya urma).

Atragem atențiunea intelectualilor noștri dela sate asupra terminului de mai sus, spre ai face cunoscut poporului nostru.

— **Mulțămîta publică.** Im țin de sfântă datorință ca un om năcăjit, care în anul trecut am suferit mari pagube prin nemiloasa tempestată, ne fiind în stare a susține băiatul la școalele de stat din Făgăraș. Adresându-mă către marele binefăcător al neamului nostru *Vasile de Stroescu*, care s'au îndurat, de ami întinde mîna dreaptă de ajutor, pentru a mă ușura întru susținerea băiatului meu la școalele gimnaziale, pentru care jertfă și mare inimositate aduc și pe calea aceasta publică mulțumirile mele cele mai profunde, rugându-mă lui Dumnezeu să-l țină la mulți ani și săi răsplătească înmiit pentru faptele nobile. De ișoara, 30 Ianuarie 1913, *George Cristea* econom.

— **Invitare.** Tinerimea română din Streja Cârțișoară vă invită la producțiunea teatrală: Ce să va ținea în 20 Ianuarie stil vechiu a. c., în localul crășmei comunale din loc. Comitetul aranjelor. Inceputul la 1/28 seara. Prețul de intrate: Loc I. 1 cor. loc II. 60 fill. loc III. 40 fill. Venitul curat este destinat pentru înființarea unei „Bibliotecii Poporale”. Supra solviile se primesc cu mulțămîta și să vor cuita publice. Programul. 1. Marș ostășesc ex. de corul tinerimei. 2. Dismancele, poezie de G. Coșbuc. 3. Din vremea fanarioșilor or, poezie de V. Alexandri. 4. Știi tu mândro, ex de cor. 5. Celor veniți, poezie de I. C. Leandru. 6. Româncea dela Crivița, poezie de V. Alexandri. 7. Emigrare poezie, de I. C. Leandru. 8. In sat la Tângueșt, piesă teatrală într'un act de V. Onișiu. 9. Ce urât e satul nostru, de I. C. Leandru. 10. Năcăjit ca mine nui, ex, de cor. 11. Toma Alimos, poezie de V. Alexandri. 12. Pe lângă boi, poezie de G. Coșbuc. 13. Auzi valea, ex, de cor. 14. Doina Moșului, solo. 15. Doină populară, solo. 16. Peneș Curcanul poezie de V. Alexandri. 17. Codrul, doină populară solo. 18. Cîntece, de O. Goga I. II. III.

Misoginul

— Roman italian. —

(22). Trad. de **Valeriu Crișian**.
(Urmare).

— Nu-i delipsă. Noi mergem mai departe. Și așa ne va ajunge. În fine nici noi nu lopătăm cine stie ce tare.

Iară-și au fost cuprinși de o liniște adâncă.

Mult timp au înaintat așa tăcuți. Privirile lor câte odată să întâlneau, dar earăși în grabă luau altă direcție. Până în Verbano n'au vorbit nici un cuvânt. Când au ajuns aici Melania a zis:

— Aici ne oprim. Așteptăm pe Luiza! — și a prins mîna lui Aurel, ca să nu mai lopăteze. Aurel repede a lăsat lopata din mîna, a lăsat ca luntrea să meargă în voia ei și au așteptat pe Luiza.

În cursul unei discuții au venit în diferință de convingeri. La discuție au dat anză apariția unui luntraș bătrân, care a trecut pe lângă ei și care abia mai putea mîna luntrea.

Faptul acesta în Melania a deșteptat un simț de compătimire, dar contele era de altă convingere. El a privit lucrul acesta din punctul lui de vedere aristocratic, era aderentul ideii luptei celor tari și a ce-

19. Nunta țiganului, comedie orig. într'un act de E. Suci. 20. Eri am fost la popa în clacă, ex de cor. — După producțiune urmează dans. — musică excelentă.

— **25-a Insoțire de credit Raiffeisen.** Tribunalul r. din Sibiu a luat la cunoștință cu aprobare statutele Insoțirii de credit sătești sistem Raiffeisen din comuna *Vurpăr*, înființată cu prilejul întruniri agricole, ținute de Reuniunea română agricolă sibiiană, acolo. Aceasta este a 25-a însoțire Raiffeisen cu firmă improcolată în comitatul Sibiu. Insoțirea din *Vurpăr* a aderat la „Centrala însoțirilor”, proiectată de numita Reuniune.

— **In amintirea iubiților răposați.** Implinindu-se un nou aniversar dela moartea mult regretatei *Adeliana Tăslăuanu n. Olteanu*, neconsolată soră a decedatei, dna *Mioara Dr. Giuriadi* soție de medic în Craiova, dăruiește întru vecinica odihnă a ei, 10 cor. la „Fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor fără lucru).

— **La fondul Dr. P. Șpan** pentru ajutorarea copiilor celor de Moți, aplicați la meserii, au mai dăruit: *Candin Comanescu* contabil, 1 cor., *Lazar Hedu*, măestru zidar, *Petru Sabău*, abs. în teol., *Partenie Ungur* cand. de preot, *N. Octavian*, câte 20 bani, *Vasile Runceanu*, paroh (Așintș), 1 cor., *Patriciu Curea*, paroh (Ocna-Ibiului), 30 bani, *Trandafir Dragomir*, paroh (Arpașul de jos), 50 bani, *Ilie Beu*, paroh (Apoldul inf.), 1 cor. și *Eugenia Tordășianu*, profesoară, 10 bani. Starea fondului 1,437.26 Pentru prinos aduce calde mulțumite, în numele comitetului, Reuniunii sodalilor români sibiieni: *Vic. Tordășianu*, prezident.

— **Emke.** Din raportul anului expirat publicat de reuniunea culturală maghiară *Emke* reținem următoarele: Averele reuniunii e 3 milioane 7 sute mii.

Venitele anuale se urcă la 316 mii cor. din cari s'au dat clădirilor școlare 111 mii, iar pentru școala săcuiască agricolă din *Algyogy* 35 mii. Raportul dă amănun-

te despre intensa acțiune, ce a interprins-o reuniunea pentru mîntuirea boerilor scăpați din Ardeal.

— **Un om de 124 ani.** În România a fost înmormântat săptămânile trecute *Gheorghie Solomon*, care a murit în etate de 124 ani. El s'a născut în satul *Perișori* (județul Dolj) la anul 1788, adecă curând după revoluția lui *Horia*, *Cloșca* și *Crîșan*. La vârsta de 53 ani s'a căsătorit cu o fată de 16 ani, cu care a avut șapte copii. Când a ajuns la bătrânețe, a orbit de două ori, dar amândouă-ori și a căpătat de nou vederea. În timpul din urmă, părul lui alb ca zăpada începuse să se înegrească. — Dintre băieți are doi deputați în Cameră.

— **Pășunile în România.** Conform datele publicate de ministrul agriculturii în „Statistica pășunilor” întinderea pășunilor comunale, este în continuă creștere în România. Pe când înainte de anul 1907 pășunile comunale ale țării abia au avut o întindere de 41,025 hectare, pe atunci dela legile agrare din 1910 521 de pășuni comunale noue, cuprinzând în toată un teritor de 69,786 hectare. Până la finele anului 1911 pășunile comune au avut o întindere de 151,812 hectare. — La noi din contră să surupă pășunile în loc să se facă în toate comunele, cari ar fi de un mare folos țaranilor.

POEZII DIN POPOR.

Adunate de **Valeriu Crișian**, teolog Blaj.

Bată-te badiță, bată
Douăsprezece mândre-odată,
Să te fi badeo bătut,
Să nu te fi cunoscut.
Decând te cunosc pe tine
N'am carne de-o ai ban pe mine.
Măcar de-o ai cântări,
Că mai multă nu-i gâsi,
Măcar de-o ai măsură,
Că mai multă nu-i află!

Melania s'a supărat pentru purtarea necorectă a Luizei și a strigat după ea:

— Luizo! Luizo! unde te grăbești așa de tare?

N'a primit însă nici un răspuns. Intorcându-se apoi spre Aurel îi zise:

— D-le conte, nu știu ce are azi verișoara mea. Las-o să meargă unde-a vrea. Nu trebuie să-i facem complimente. Și-așa nu să va pierde...

Acum ear au rămas singuri. Purtarea Luizei i-a făcut să tacă din nou.

— La ce te cugeți, d-le conte? — îl întrebă Melania.

Întrebarea l'a cam adus în confuzie, care în clipele acestea să cugeta cam astfel:

— Ce rău am făcut, că am venit și eu? Mai bine era, să le las în pace, să vie singure.

Confuz abia a știut ce să-i răspundă:
— Că la ce m'am cugetat? La nimica... Respectiv, la d-ta...

— La mine... Desigur țai-ai făcut o părere urată despre mine. Eu știu, sunt sigură...

— Te înșeli, de ce mi-ai face o părere urată, despre d-ta. Nu mi-am format nici o părere!

...Așa-dară n'am putut gândi nici bine, nici rău.

(Va urma).

Măi bădițo puiule,
Cum ți-ași pune numele.
Ți l'ași pune „frunză verde”,
Și mi frică, că te-oi perde,
Că te-am mai pierdut odată
Și te-am căutat o zi toată,
O zi toată te-am căutat,
Nicăiri nu te-am aflat!

*
De-ai ști badeo cum nu știi
Cât îi de rău a dori,
Tu Țai face noaptea zi
Și-ai veni de unde-ai fi.
Și Țai face ziua noapte,
Și-ai veni de-ai fi pe moarte!

*
Iubește badeo iubește,
Iubește și bun și rău,
Că nu știi, care-ți al tău,
Iubește bună și rea,
Că nu știi, care-ți a ta!

*
Dragă mi-a fost lumea mie
Dintr'a mea copilărie,
Nici-acum nu mi urătă,
Da-ți cu viclenie multă!

Auzite dela Ileana Pavel Socea, jună
din Comăna de sus, (comit. Făgăraș).

CĂRȚI, FOI ȘI REVISTE.

Impresie și reflecție

asupra valoroasei cărți eșită de sub tipar: „Cultivarea viei și manuarea vinului și morburile și vindecarea lor”. Carte revăzută prin Ministrul regiu ungar de agricultură, de *Daniil D. Graur*, învățator proprietar de vie și absolvent de cursul de vierit din *Bihardioszeg* și cursul de pivnițarit din *Budafok*.

Autorul un învățat, român din *Giurtelec* (Somlyó-Györtelek) cu »Toate drepturile rezervate.« Tip. institutului tipografic și de editură »Victoria« din Șimleu. Cu finea anului 1912, pune în mâna poporului român, iubitor de cultivat vie. Opu! cu titula de sus, costa numai 2 coroane.

Domnul *Daniil D. Graur*, a scris cartea potrivit voluminoasă pe 278 pagini într'un limbajiu ușor și curat românesc. Fiecare lucrare își are titula sa, și după espunere urmează figura, care intuitive arată cetitoriului espres, că ce are de făcut. Opu! formează un cerc întreg, și nu sunt sărituri în desvoltarea noțiunilor desvoltate, așa că cultivătorii viei, își poate lua cu cunoștințe, nu numai la săditul viței americane oltoită și lucratul acesteia până la rodire, ci și însuși pregătirea acestor altoi prin felurite metode, apoi separat boalele de cari suferă aceasta plantă de Dumnezeu binecuvântată, autorul spune pe lângă figuri foarte frumos imprimăte, cum trebuie vindecate, și la fine tractarea vinului. O lucrare, ce aduce celor mai mulți producenți de vin, mai ales la poporul nostru român, mari daune, o desfășură la înțelesul tuturor, arătând și figurile acelor instrumente necesare și aplicarea lor.

Autorul după o praxă de 14 ani ca proprietar de vie, n'a lăsat din tesaurul îngropat, o învățătura câștigată mai întâi în preparandie, apoi la cursurile ce au absolvat, ci foarte bine a făcut de l'a legat așa potrivit în opul de față.

Din 1904 mă ocup și eu cu vieritul și orbecând, am căutat cărți, din cari să cunosc câte ceva și vai n'am aflat. Abia în

1906, Ministrul de agricultură regiu ungar trimete gratuit la cerere numai preoților și învățătorilor, așa și mie o cărticică de 100 pagini: *A Homoki Szőlő mívelés*, tipărită numai în limba maghiară la 1901, în Budapesta, din care cu multă trudă am cuprins câte ceva în ale vieritului modern. Și în 1907 „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului” tipărește singură o cărticică în limba română, ce mia dat la mână, până aci „Vieritul român” sau „Nouă cultură a viilor îndrumări practice de harnicul învățator român *Nicolau Iosif* din *Aciliu*, pe 77 pagini.

Simțind lipsa de îndrumări în sinul poporului român în ramul vieritului, am publicat „*Povestea viei*” în „Țara Oltului” „*Olteanul*” din 1907—1911, în care am descris câte neajunsuri întâmpina nouitul în sădirea unei vii după sistemul de azi.

Cartea dascălului român, cum îi place a se numi *Daniil D. Graur*, scrisă românește pe înțelesul tuturor precum afirmă, și așa și e, a spart oarecum întunerecul în care am umblat noi, cei-ce ne ocupăm cu vieritul, pipăind până acum. Cetind părți cari ne interesează din ea, ne luminează esperința. Și nu trebuie să se uite cumpărătorul la suma celor 2 coroane, ca să o aibă pe masă, dar de bună samă „bibliotecile parohiale” înființate, și „bibliotecile școlare” înființate în 1912 din taxele de înscriere ale elevilor și elevelor de câte 50 fileri necondiționat să-și procure această carte din care se pot adăpa mai ales băeții și fetițele din „școala de repetiție,” ca eșind la lucrul viilor nou transplantate să aplice cele cetite și esplicate de dascălii noștri români, cari vor trebui în viitor să se ocupe și cu cunoștințele economice în aceste școale de repetiție prefăcute în școale economice.

Cu timpul bine ar fi ca autorul zelos Domnul *Daniil D. Graur* din opul său aceasta care cuprinde cunoștințe omnilaterali, se compună cărticicele mai mici unilaterali, cu prețuri mai mici, cari să ne învețe: una despre transplantarea și lucrarea viei, cu vițele oltoite gata, — căci nu toți bieții românași plugari au lipsă de vasele cunoștințe în ale altoirei viței americane, și iarăși nu toți proprietarii mai mici de vie au timp a se mai ocupa în vindecarea boalelor enorme ce bântue azi vișoarele lor, și manuarea vinului poate forma o altă singură cărticică menită pentru cei mai bogați cultivători de vie. Așa că din opul acesta s'ar putea compune pe românește și la înțeles patru alte cărticice cu prețul de câte 50 fileri, pe cari să le poată cumpăra după necesitate toți ai noștri românași, cari se ocupă și-și bat capul cu cultura viței de vie altoită în american. —

Aceste ca impresie și reflecție la opul prezent bine venit și la timp eșit al dascălului român *Daniil D. Graur*. —

O recomandăm cu căldură tuturor cultivătorilor de vie și celor ce vreau să se ocupe cu via, că e de mare folos în casele lor. Aceasta carte să află de vânzare și la administrația foaiei noastre, cu prețul original, mai sus arătat.

Galați; 15 Ianuarie 1912 nou.

Nicolau Aron,
proprietar de vie și preot român.

A apărut „*Al XXIV-lea Raport general al comitetului centrel al „Reuniunii române de agricultură” din comit. Sibiiului pentru anul 1911, Redactat de Victor Tor-dășianu, secretar. Sibiiu 1912. Acest raport care se estinde pe 70 pagini, arată averea reuniunii și a fondurilor, care a ajuns la finea anului 1911 cifra de 26.470.54 Cor. precum și activitatea desinteresată și rodnică a acestei reuniuni, precum aranjeri de expoziții industriale, de copii, întruniri agricole, în cari se țineau prelegeri despre economie, pomicultură, apicultură (stupărit): etc. etc. Reuniunea la finea anului 1911 la 21 Dec. a avut 1079 membrii și anume 5 fundatorii, 1 onorar, 17 pe viață 1052 ordinari din cari 68 afară de comitat, și 4 ajutători, cu un spor de 38 față de anul 1910. Reuniunea a tipărit 15 cărți pline de poze și îndrumări, despre diferite ramuri ale economiei, care cărți s'au împărțit în mod gratuit prin diferite comune.*

Toată lauda revine conducătorilor acestei Reuniuni, președintelui *Pantil. Lucuța*, precum și neobositului secretar *Victor Tor-dășianu*, care să ne trăiască spre binele și înaintarea obiditului nostru popor românesc.

„*Biblioteca pentru toți*” *Gabriel Compyré* „*Pestalozzi și Educația elementară*” *Biblioteca pentru toți* 768—769

Una din broșurile cari ar putea interesa corpul didactic de orice grad, fără îndoială e și această traducere în românește a d-lui *Tim. Popovici*.

Autorul a scris această carte pentru a contribui la omagiile de recunoștință și admirație datorite celebrului autor al romanului „*Leonard și Gertruda*” neobositului învățator și neântrecutului revelator al desvoltării naturii copilărești. Acest fapt desigur l-a condus pe autor a ne prezenta în o broșură, deși mică dar interesantă, un tablou complex aproape de peripețiile multiple ale vieți, carierei și operile pedagogului și metodicianului *Pestalozzi*. Influența considerabilă în întreaga Europă centrală și care a fost prezisă de pe *Pestalozzi*, cum și critica numeroaselor scrieri, fac broșură să prezinte mai mult interes. Prețul 60 bani A se cere la librăria editoare *Leon Alcalay* București.

Redactor respons. *Constantin Popp*.

Publicațiune.

Crâșma și bolta comunală din comuna *Voivodenii mari* la o poziție bună, între două drumuri principale comunale și comitatense cu bună frecvenție. Vânzare zilnică este de 40—50 cor. Cel mai bun loc potrivit pentru negoțul de bucate. Din cauza înbolnaviri nu o mai pot conduce, pe mai mulți ani o predau în arândă din mână liberă. În boltă să află diferite mărfuri țărănești, precum și beuturi, cântare, butoaie și totfelul de măsurii necesare pentru ambele afaceri.

Informațiuni mai detaliate doritorii își pot afla tot acolo la dl arândator.

Vartolomeiu Streja
Voivodeni mari.
(comit. Făgăraș.)

De vânzare.

Un vier de prăsilă

bine dezvoltat, de soiu mongol, târcat, de un an, să află de vânzare în comuna Iași sub Nr. 35, cu preț după învoială. Informații să pot lua la proprietarul

Dănilă Ioan Găvrilă
Iași Nr. 35.

„OLTEANUL“

CASSĂ DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI, ÎN VIȘTEA-INFERIOARĂ.

Fondată în a. 1893. Cea mai veche bancă sătească de pe valea Oltului. Fondată în a. 1893.

Capital social: 172,800 cor. — Fond de rezervă: 47,000 cor.
Depuneri spre fructificare: 380,043 cor.

Acordează împrumuturi ieftine **n u m a i** cu . . . . . 8%, pe cambii cu garanți; iar
 „ „ „ cu întabulare ipotecară **numai cu 7%**.
 ————— La înnoiri și prolongiri, să dau înlesnirile cele mai avantajoase. —————

Primește depuneri spre fructificare cu 5% și darea după interese o plătește institutul; depunerile să fructifică de două-ori pe an, pentru depuneri cu scop cultural acordează 5 și 1/2 procente.

————— **Banca e deschisă în fie-care zi de lucru dela 8—12 oare a. m.** —————

☛ Afacerile de bancă să pot regula prin postă, telefon și telegraf. ☛

Prima Tipografie Română

a lui

Constantin Popp

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

Tipografia execută ieftin și conștiincios:

Acții. — Afișe. — Bilanțuri.	* de depuneri. — Necroloage
Bilete de cununie. — Bilete	* Note. — Obligațiuni. — Per-
de logodnă. — Bilete de vi-	* cepțiuni. — Protocele. —
zită. — Broșuri. — Circu-	* Programe. — Statute, și di-
lare. — Convocări. — Chi-	* ferite tipărituri dela cele
tanțe. — Cuverte cu firma.	* mai simple până la cele
Erogațiuni. — Invitări. —	* mai fine și mai moderne,
Jurnale de bancă. — Libele	* — cu prețuri moderate. —

☛ Comandele din afară se efectuează repede. ☛

La tipografie se află pentru ambele confesiuni **tot felul de tipărituri oficioase** pentru agendele bisericesti și scolare; cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc

Rog On. public pentru sprijinirea binevoitoare și a mă onora cu prețurile comande, cari mă voi da toată silința de ale esecuta cu gust, prompt și

▶ **cu prețuri reduse, fără concurență.** ◀

Toate comandele, scrisorile private, mandatele cu bani abonamentele foaiei „OLTEANUL“ sunt a se adresa la

Constantin Popp

proprietar de tipografie.

Anunțuri și Reclame

☛ să primesc la administrația foaiei

„OLTEANUL“

cu prețurile cele mai ieftine. ☛

Tipărită cu mașină „Frankental“ mânăta cu motor electric, în tipogr. Constantin Popp.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursioniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **Vinuri** indigene și streine.

Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și **țuică** curată.

Serviciu culant. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.

De vânzare!

6 căruță pe arcuri în bună stare cu covăltir de piele, cu două zițuri de piele, asemenea în stare bună. Se poate aplica și pe sanie, având și talpele de lipsă, să vinde cu preț moderat.

Informațiuni se pot lua la administrația acestei foi.

De arândat.

Crișma comunală din Dejani să dă în arândă în orice timp din mâna liberă, pe durată dela 1 an — la 12 ani. Doritorii se pot informa la proprietarul crășmei

Pantilimon Miloșan
în Dejani.

„Căldarul Asociațiunei“

de pe anul 1913

se află de vânzare cu **30 bani** (15 cr.)

☛ la administrația foaiei noastre. ☛